

Nr 20

Justitiekottets betänkande i anledning av motion om översyn av straffbestämmelserna om djurplågeri.**Motionen***Yrkande*

I motionen 1973:407 av herr Levin (fp) yrkas att riksdagen beslutar hemställa hos Kungl. Maj:t om en skyndsam översyn av gällande lagbestämmelser syftande till en utvidgning av begreppet djurplågeri och en skärpning av straffen för brott av ifrågavarande art.

Motivering

I motionen redogörs för ett hos viss polismyndighet under 1972 handlagt ärende rörande påstått djurplågeri i samband med avlivande av kattungar. Polismyndighetens beslut, innebärande att det anmälda förfarandet ej ansågs innefatta brott och därför ej föranledde någon myndighetens åtgärd, utgör enligt motionärens mening ett gott skäl för en utvidgning av djurplågeribegreppet.

Gällande rätt m. m.

Gällande straffbestämmelse om djurplågeri finns i 16 kap 13 § brottsbalken (BrB). Enligt detta lagrum i dess lydelse från den 1 januari 1973 kan den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt otillbörligen utsätter djur för lidande dömas för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år.

Bestämmelsens bakgrund är i korthet följande.

Straff för djurplågeri infördes genom förordningen den 21 december 1857 angående ansvar för misshandling av djur. Enligt denna förordning skulle den som i behandling av egna eller andras kreatur visade uppenbar grymhet straffas med böter från fem till och med 100 riksdaler riksmünt. Förordningen gällde alltså endast husdjur. Bestämmelsen togs oförändrad upp i 18 kap. 16 § i 1864 års strafflag. Straffskärpningar genomfördes dels genom lag den 20 juni 1890, då straffmaximum höjdes till 500 kronors böter, dels genom lag den 29 juni 1900, enligt vilken straffet kunde bestämmas till fängelse i högst sex månader vid synnerligen försvårade omständigheter. Tillämpningsområdet utvidgades till att avse alla djur, både tama och vilda, när uttrycket "egna eller andras kreatur" genom lag den 12 juli 1907 ersattes med ordet "djur". Efter vissa ytterligare ändringar upptog bestämmelsen fram till år 1945 som brottsbeskrivning att någon i behandling av djur "visat uppenbar grymhet" genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes.

Brottsbeskrivningen anknöt alltså till det sinnelag gärningsmannen hade ådagalagt.

Genom lag (1944:220), som trädde i kraft den 1 januari 1945, ändrades lydelsen av 16 kap. 16 § strafflagen. Bestämmelsen fick då den avfattning den hade när strafflagen med utgången av år 1964 upphörde att gälla. Den fördes då utan ändring i sak över till 16 kap. 13 § BrB. Enligt paragrafens lydelse vid brottsbalkens ikraftträdande förelåg djurplågeri om någon genom misshandel, överansträngning, vanvård eller annorledes utsatte djur för otillbörligt lidande. Brottsbeskrivningen anknöt således till effekten, djurets lidande. Straffet var böter eller fängelse i högst två år.

Genom en lag (1965:726) om ändring i brottsbalken, som trädde i kraft den 1 juli 1966, blev straffbestämmelsen omformulerad i skärpande riktning. Den fick då sin nuvarande lydelse, bortsett från att gärning som i och för sig innebar djurplågeri men skett av oaktsamhet inte kunde straffas. Begreppet otillbörlighet hänfördes genom lagändringen till den åtgärd som har gett upphov till djurets lidande i stället för att – som tidigare – anknyta till själva lidandet. Syftet med denna ändring var enligt departementschefen (prop. 1965:138 s. 18) att motverka den alltför restriktiva tillämpning som djurplågeriparagrafen hade fått. Det ansågs motiverat att förtydliga stadgandet så att det gav ett mera lättillgängligt uttryck för det avsedda innehållet.

Genom prop. 1972:122, som bifölls av riksdagen den 6 december 1972 (JuU 1972:27, rskr 1972:298), utvidgades brottsbalkens djurplågeribestämmelser till att omfatta inte bara uppsåtligt brott utan också gärning som begås av grov oaktsamhet.

Brottsbalkens bestämmelser i 16 kap. 13 §, som är grundläggande för den rättsliga regleringen av djurskyddet, kompletteras av olika föreskrifter i bl. a. lagen (1944:219) om djurskydd, lagen (1937:313) om slakt av husdjur, kungörelsen (1959:486) om offentlig förevisning av djur och jaktstadgan (1938:279). Beträffande innebörden av dessa bestämmelser hänvisar utskottet till prop. 1972:122 s. 22–26.

1972 års lagändring

Till grund för 1972 års beslut om utvidgning av djurplågeriparagrafens tillämpningsområde låg en omfattande kritik i bl. a. motioner och enkla frågor i riksdagen. Kritiken innebar framför allt att uppsåtskravet ställt åklagare och domstolar inför stora svårigheter när det gällt att åstadkomma och bedöma bevisning av att gärningsmannen insett att han åsamkat djur lidande. Svårigheterna hade ansetts medföra att bestämmelsen inte kunnat tillämpas på ett effektivt och tillfredsställande sätt.

I prop. 1972:122 (s. 10) anförde föredragande departementschefen att han ansåg en utvidgning av straffansvaret till fall av grov oaktsamhet nödvändig för att komma till rätta med vissa missförhållanden inom djurskyddsområdet. En utvidgning av straffansvaret för djurplågeri borde emellertid inte göras mer omfattande än som framstod som oundgäng-

ligen påkallat. Man borde sålunda enligt departementschefens uppfattning fortlöpande söka åstadkomma bättre förhållanden för djuren snarare genom ökad upplysning och förbättrade föreskrifter än genom en vittgående kriminalisering. I enlighet härmed avvisade departementschefen i ärendet framförda förslag om att även lindrigare former av oaktsamhet skulle föranleda straffansvar.

Till dessa synpunkter anslöt sig justitieutskottet i sitt ovannämnda betänkande över propositionen.

Utskottet

I motionen hemställs om översyn av gällande lagbestämmelser syftande till en utvidgning av begreppet djurplågeri och en skärpning av straffet för sådant brott.

En översyn i enlighet med motionärens önskemål företogs under 1972 inom justitiedepartementet och föranledde att brottsbalkens djurplågeriparagraf utvidgades till att omfatta inte bara uppsåtliga brott utan även gärningar som begås av grov oaktsamhet. Erfarenheterna av denna lagändring, som trädde i kraft den 1 januari 1973, bör avvaktas innan straffstadgandet ånyo överses. Utskottet avstyrker således bifall till motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:407.

Stockholm den 25 april 1973

På justitieutskottets vägnar

ASTRID BERGEGREN

Närvarande: fröken Bergegren (s), herr Dockered (c), fröken Mattson (s), herrar Larfors (s), Jönsson i Malmö (s), Nygren (s), Polstam (c), Schött (m), Petersson i Röstånga (fp), Henmark (fp), Alf Pettersson i Malmö (s), Stjernström (c), Nilsson i Visby (s) och Lövenborg (vpk).

